

ΤΟ ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΩΝ ΠΑΘΟΝΤΩΝ

Ο Α κατηγορείται ότι με μια και την αυτή πράξη διέπραξε σε βάρος των Γ, Δ, Ε και Ζ, τα εγκλήματα της ψευδούς καταμήνυσης, της ψευδορκίας και της συκοφαντικής δυσφήμισης. Οι δύο πρώτοι παθόντες υπέβαλαν αμέσως μήνυση και οι επόμενοι δύο μετά από λίγες ημέρες. Μετά την μήνυση των δύο πρώτων παθόντων ο Α αθώωθηκε με βούλευμα, (για μη στοιχειοθέτηση της πράξης). Ύστερα από λίγο καιρό η υπόθεση επανήλθε στα δικαστήρια για την εκδίκαση της δεύτερης μήνυσης. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν το απαλλακτικό βούλευμα αποτελεί δεδικασμένο για τη δεύτερη εκδίκαση ή το γεγονός ότι είναι άλλοι οι παθόντες θεμελιώνει νέα ευθύνη του Α; Ουσιαστικά το παραπάνω πραγματικό παράδειγμα αναφέρεται στο πρόβλημα της "ταυτότητας της πράξης" σε σχέση με τον αριθμό αλλά και τη βλάβη των παθόντων, ενώ παράλληλα άπτεται όλων των ζητημάτων αναφορικά με το δεδικασμένο, τα οποία προκύπτουν στην περίπτωση της κατ' ιδέαν συρροής. Οι βασικές σχετικές μονογραφίες δεν αντιμετώπισαν το συγκεκριμένο ζήτημα, αυτό δηλ. που αφορά τη σχέση του δεδικασμένου με τους παθόντες¹.

---

1. βλ. σχετικά Α. Μπουρόπουλου "Το ποινικόν δεδικασμένον", Ποινικά Χρονικά ΣΤ (1956), σελ. 273 επόμε., Α. Μεταξά "Η αντιμετώπιση του ποινικού δεδικασμένου υπο της επιστήμης και της νομολογίας", Ποινικά Χρονικά ΚΑ (1971), σελ. 181 επόμε., Φ. Παπαδόπουλου "Το δεδικασμένο γενικά και ειδικότερα στην κατ' ιδέα συρροή εγκλημάτων", Επιστημονική Επετηρίδα Αρμενόπουλου, 1985, σελ. 59 επόμε., Γ. Θεοδωράκη "Το δεδικασμένο στην ποινική δίκη", εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα, 1986, Χ. Μπάκα "Το δεδικασμένο της ποινικής απόφασης στην ποινική δίκη", στον τόμο "Το δεδικασμένο" του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, 1989, σελ. 78 επόμε., και στον ίδιο τόμο Σ.

Όπως είναι γνωστό κάθε (εγκληματική) πράξη έχει ορισμένα αποτελέσματα είτε με την στενή νομική έννοια είτε στην προοπτική μιας φιλοσοφικής θεώρησης. Τα αποτελέσματα αυτά είτε συναρτώνται με (άμεσα) παθόντες είτε όχι. Συνεπώς οι παθόντες από την τέλεση της πράξης είτε υπάρχουν είτε όχι. Παθών δεν μπορεί να μετατραπεί σε ύστερο χρόνο σε μη παθόντα, (και φυσικά ούτε το αντίστροφο μπορεί να συμβεί). Η μόνη λογική δυνατότητα είναι να αποκαλυφθεί πολύ αργότερα, (από τον χρόνο τέλεσης της πράξης), η ύπαρξη παθόντων ή να διαπιστωθεί ότι ο πραγματικός παθών είναι άλλος. Κατά συνέπεια η ταυτότητα της πράξης δεν αλλοιούται όταν στα πλαίσια ακριβέστερου προσδιορισμού της πράξης η απόφαση δέχεται ότι πραγματικός παθών υπήρξε όχι ο "Συνεταιρισμός Ακτημόνων Βάρης αλλά το Ελληνικό Δημόσιο" ή ότι πραγματικός παθών υπήρξε "το ΙΚΑ και όχι η Εθνική Τράπεζα"². Αν μια πράξη μου έχει περισσότερους παθόντες, τα κρίσιμα σημεία δεν είναι ούτε ο αριθμός των παθόντων (ανεξάρτητα της συρροής) ούτε ο αριθμός των παραστάτων ως πολιτικώς εναγόντων³ αλλά πρωτίστως η πλήρωση ή μη της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος για το οποίο κατηγορούμαι και η ύπαρξη του αυτού φυσικού αποτελέσματος (της πράξης μου) για όλους τους παθόντες.

Σταματόπουλου "Αντικειμενικά όρια και ειδικότερα ζητήματα του δεδικασμένου", σελ. 500 επόμ.

² βλ. σχετικά απόφαση ΑΠ 1378/1992, Ποινικά Χρονικά ΜΒ (1992), σελ. 1046, ΑΠ 362/1972 Ποινικά Χρονικά ΚΒ (1972), σελ. 539 και ακόμη ΑΠ 1093/1991 (Ολομέλεια), ΝοΒ 40, σελ. 132. Βλ. επίσης ΑΠ 760/1974, Ποινικά Χρονικά ΚΕ (1975), σελ. 126.

³ βλ. Κ. Τσουκαλά "Ερμηνεία Ποινικής Δικονομίας", τ. Α, εκδόσεις Ι. και Π. Ζαχαρόπουλου, 1943, σελ. 118, (σε μια σχετικά απόλυτη διατύπωση), ότι "η ταυτότης του εγκαλέσαντος ή μηνυτού ουδεμίαν έχει αξίαν...".

Σε Διάταξη του ο Εισαγγελεύς Πλημ/Θεσσαλονίκης Π. Ραπτόπουλος⁴ θεωρεί ότι δεν υπάρχει ταυτότητα πράξης λόγω διαφοράς στο πρόσωπο των παθόντων, επειδή η πράξη του δράστη να εμφανιστεί ως εκπρόσωπος ΟΕ, η οποία είχε λυθεί, και να αποσπάσει χρήματα από εμπόρους, έβλαψε και τους εταίρους της λυθείσης ομορρύθμου, εναντίον των οποίων εστράφησαν οι εξαπατηθέντες ως άνω έμποροι. Συνεπώς η καταδίκη του για απάτη μετά από μήνυση των εμπόρων δεν καλύπτει (ως δεδικασμένο) το δικαίωμα των πρώην συνεταίρων του, (οι οποίοι ενεπλάκησαν σε δικαστικές περιπέτειες λόγω της συμπεριφοράς του, αφού ο δράστης αποδέχθηκε συναλλαγματικές ως εκπρόσωπος της εταιρείας), να επιδιώξουν αυτοτελώς την ποινική του τιμωρία. Στην προκειμένη περίπτωση, βέβαια, ο Ραπτόπουλος αναγνωρίζει δυο φυσικά αποτελέσματα ανάλογα με τα μέτωπα δράσης του ενεργούντος προσώπου, (αφενός μεν έμποροι αφετέρου δε πρώην εταίροι). Αν, όμως, το δικαστήριο αθώνει τον δράστη, (στη μήνυση των εμπόρων) μετά από ουσιαστική έρευνα των πραγματικών περιστατικών, (και όχι λόγω νομικού κωλύματος), δεν θα επιδρούσε άμεσα η απόφαση αυτή στη δεύτερη δίωξη, (την ασκηθείσα μετά από αίτηση των εταίρων);

Αφού δεν εξαπάτησε τους εμπόρους δεν μπορεί να εξαπάτησε και τους εταίρους (στην αυτή περίπτωση). Άρα η αθωωτική απόφαση παράγει δεδικασμένο στην υπό εξέταση περίπτωση. Η τελευταία σκέψη επαναφέρει στο προσκήνιο τους προβληματισμούς σχετικά και με την ισχύ της καταδικαστικής απόφασης.

---

⁴ βλ. Αρμενόπουλο 1988, σελ. 1044 επόμ.

Το δεδικασμένο από απαλλακτική απόφαση για δόλια χρεωκοπία ισχύει και στην περίπτωση νέας δίωξης εκ μέρους άλλου πιστωτού, (διάφορου του κινήσαντος τη διαδικασία, με την οποία εκδόθηκε η απαλλακτική απόφαση)⁵.

Αφού δεν στοιχειοθετείται καν πράξη, (μετά από έρευνα των πραγματικών και νομικών δεδομένων), είναι αδιάφορο τόσο το πρόσωπο και ο αριθμός των παθόντων. Συνεπώς αθωωτική απόφαση, η οποία στηρίζεται είτε στην μη στοιχειοθέτηση του φερομένου ως διαπραχθέντος εγκλήματος είτε στη μη σύνδεση του εγκλήματος με τον φερόμενο ως κατηγορούμενο, παράγει δεδικασμένο σε περίπτωση άσκησης νέας δίωξης, (με επιμέλεια άλλου παθόντος), για την αυτή πράξη⁶.

Ενδεικτική της σύγχυσης, η οποία επικρατεί με την ισχύ του δεδικασμένου σε σχέση με τον αριθμό και το πρόσωπο των παθόντων, είναι η απόφαση ΑΠ 335/1959 και η σχετική εισαγγελική αγόρευση⁷. Η μεν δεύτερη, (δια του

---

⁵ *Απόλυτα σύμφωνη και η απόφαση 5449/1967 του Πλημ/Αθηνών, Ποινικά Χρονικά ΙΖ (1967), σελ. 620. Contra η ΑΠ 335/1959 (με σχετική εισαγγελική αγόρευση Β. Σακελλαρίου), Ποινικά Χρονικά Ι (1960), σελ. 153, η οποία αναφέρεται, όμως, στην δυνατότητα θεμελίωσης δεδικασμένου, (παρά την ύπαρξη πολλών παθόντων), αν το δικαστήριο προχωρήσει στην ουσιαστική έρευνα του θέματος και εκδόσει αθωωτική απόφαση. Ο Γ. Θεοδωράκης "Το δεδικασμένο ...", σελ. 44, επικρίνει (και ορθά) την παραπάνω Αρεοπαγητική απόφαση με προσφυγή στην απλή λογική. Τη λογική της ΑΠ 335/1959 υιοθετεί, χωρίς όμως διατύπωση επιφυλάξεων, και το βούλευμα του Πλημ/Αθηνών 1896/1971, "Εφημερίς Ελλήνων Νομικών", 39 (1972), σελ. 661, με σύμφωνο σχόλιο Ε. Λιβιεράτου.*

⁶ *άποψη με την οποία συμφωνεί και ο Γ. Θεοδωράκης "Μερικές σκέψεις για το δεδικασμένο", Ποινικά Χρονικά ΑΣΤ (1986), σελ. 416.*

⁷ *βλ. Ποινικά Χρονικά Ι (1960), σελ. 153.*

αντεισαγγελέως Β. Σακελλαρίου), αρνείται την ύπαρξη δεδικασμένου, η οποία στηρίζεται σε προηγούμενη αθώωση του κατηγορούμενου για καταδολίευση δανειστών μετά από μήνυση ενός πιστωτού, και υποστηρίζει, (με επίκληση και του, καταλυτικού για τον Β. Σακελλαρίου, αυτοτελούς δικαιώματος έγκλησης, που έχει κάθε πιστωτής, ως εάν αυτό προσδιόριζε αποκλειστικά και την στοιχειοθέτηση του αδικήματος), ότι η αθώωση του δεν δημιουργεί δεδικασμένο για άλλους πιστωτές, οι οποίοι δεν συμμετείχαν στη δίκη. Το παράλογο αυτής της άποψης έρχεται να επισημάνει η ίδια η απόφαση, η οποία δέχτηκε μεν ότι δεν συντρέχει περίπτωση δεδικασμένου αλλά επειδή "δεν καθορίζεται, ως βεβαιοί το Εφετείο εν τη αθωωτική απόφασει, αν αυτή απήλλαξε διότι δεν εβεβαιώθη η ιδιότης του εγκαλέσαντος ως δανειστού ή δι' άλλον λόγον". Ουσιαστικά η παραπάνω Αρεοπαγητική απόφαση συνήνεσε στην μη ύπαρξη δεδικασμένου διότι δεν μπορούσε να ελέγξει αν ο λόγος της αθώωσης ήταν γενικός ή ειδικός. Η επιλογή αυτής της θέσης υπονοεί ότι σε περίπτωση αθώωσης για γενικό λόγο, (μη διάπραξη καν του εγκλήματος, μη ύπαρξη καταλογισμού κλπ, όχι δηλ. μη χαρακτηρισμός του εγκαλούντος ως πιστωτού), θεμελιώνεται δεδικασμένο, ανεξάρτητα του αριθμού των παθόντων. Έμμεσα συμφωνεί και ο Γ. Θεοδωράκης με την παραπάνω (αυτονόητη) θέση⁸.

Η απόφαση ΑΠ 91/1959⁹ θεώρησε ότι η προηγούμενη καταδίκη για ψευδορκία, (μετά από μήνυση παθούσης), δεν έχει ισχύ δεδικασμένου έναντι άλλων παθόντων. Κατ' αρχάς, όμως, όπως επισημαίνει ο Χ. Παμπούκης¹⁰ στην

---

⁸ "Μερικές σκέψεις...", σελ. 415

⁹ βλ. *Ποινικά Χρονικά Θ* (1959), σελ. 385.

¹⁰ σε σχόλιο του στον *Αρμενόπουλο του 1959*, σελ. 727, με αφορμή την απόφαση ΑΠ 91/1959. Ο Χ. Παμπούκης με βάση ότι το έννομο αγαθό, το οποίο προστατεύεται από τη

ψευδορκία δεν υπάρχουν παθόντες, (αν και η αθώωση, μετά από υποβολή μιας έγκλησης, του φερόμενου ως δράστη π.χ. για εξύβριση -με μια και την αυτή φράση- ομάδας ατόμων, με αιτιολογία τη μη τέλεση της πράξης, καθιστά άνευ ουσίας και αυτό το δικαίωμα έγκλησης των υπολοίπων, φερομένων ως παθόντων)¹¹. Δεύτερον ο αριθμός των παθόντων δεν προσδιορίζει στην περίπτωση της ψευδορκίας τις μονάδες του εγκληματικού αδίκου, (μια ψευδορκία τέλεσα). Ο Λ. Μαργαρίτης¹² αναφερόμενος στην περίπτωση κατά την οποία έχουν κατατεθεί από το αυτό πρόσωπο, ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, πολλά ψεύδη, (με πιθανότητα, αν υφίσταται σχετικό ζήτημα, οι παθόντες να είναι πολλοί), σημειώνει, ορμώμενος από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 224 παραγρ. 2 ΠΚ, (...ψευδή...αληθή, δηλ. πληθυντικός), ότι συνεκτιμήθηκε κατά την τυποποίηση της σχετικής ρύθμισης το γεγονός της πυκνότητας της εγκληματικής ύλης. Αυτό σε συνδυασμό με τα μεγάλα

διάταξη περί ψευδορκίας, είναι η απονομή της Δικαιοσύνης, καταλήγει ότι δεν υπάρχουν παθόντες αλλά μόνον βλαφθέντες ή αδικηθέντες, (άποψη βέβαια, η οποία είναι εκτεθειμένη σε αντιρρήσεις).

¹¹ *συνεπώς η ΑΠ 1571/1990, Ποινικά Χρονικά ΜΑ (1990), σελ. 682, η οποία έκρινε ότι η αθώωση για αυτοδικία, (σε περίπτωση αληθούς κατ'ιδέαν συρροής), δεν αποτελεί δεδικασμένο έναντι άλλου παθόντος από την αυτή πράξη, (για την οποία τονίζεται ότι υπήρξε αθώωση), δεν πείθει. Η μόνη περίπτωση κατά την οποία μια αθωωτική απόφαση δεν παράγει δεδικασμένο είναι η αθώωση να στηρίχθηκε σε ειδικό λόγο, ο οποίος αφορά αποκλειστικά το πρόσωπο του δράστη και του συγκεκριμένου παθόντος, π.χ. να μην έχει καν θιγεί, (από την τελεσθείσα εξύβριση), ο παθών. Σε διαφορετική περίπτωση αν η αθώωση στηρίζεται στο ότι π.χ. ο φερόμενος ως δράστης δεν είναι ο πραγματικός ή ότι δεν προέβη καν σε εξύβριση, τότε παράγεται δεδικασμένο ανεξάρτητα αριθμού παθόντων.*

¹² *"Εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης", εκδόσεις Σάκκουλα, 1986, σελ. 71.*

όρια ποινής του παραπάνω άρθρου, (τρεις μήνες έως πέντε χρόνια), συνεπάγονται ύπαρξη ενός εγκλήματος όσο εξογκωμένο και αν είναι από άποψη πυκνότητας. Συνεπώς η πλειονότητα των ψευδών γεγονότων, τα οποία κάποιος καταθέτει ή των αληθών, τα οποία αποκρύπτει, δεν οδηγεί σε συρροή αλλά σε ένα μόνον έγκλημα ψευδορκίας¹³.

Συνεπώς (με αφορμή την (ΑΠ 91/1959) η πρώτη καταδίκη παράγει δεδικασμένο ανεξάρτητα του προσώπου και του αριθμού των παθόντων¹⁴.

---

¹³ βλ. ακόμη Αρμενόπουλο 1985, Βούλευμα Συμβεφετών Λάρισας 149/1984, σελ. 317, και Βούλευμα ΣυμβΠλημ. Κοζάνης 82/1984, σελ. 763. Η λύση αυτή κινείται στα πλαίσια της διδασκαλίας περί ενότητας του νόμου, βλ. σχετικά Ν. Ανδρουλάκη "Περί συρροής", τόμος Α, 1986, σελ. 39.

¹⁴ συνεπώς το αναφερόμενο υπό του εισαγγελέως "δίκην θέσφατου" στην υπ' αριθμ. 6/1973 απόφαση του Εφετείου Δωδεκανήσου (Ποινικά Χρονικά ΚΔ-1974, σελ. 619), ότι δηλ. "οσάκις διαφέρει το πρόσωπον του παθόντος δεν δύναται να υπάρξει δεδικασμένο", ελέγχεται λογικά. Πολύ περισσότερο δε όταν τα διαλαμβανόμενα στην ως άνω απόφαση περιστατικά βρούν για την ταυτότητα της πράξεως. Την ίδια, (απαράδεκτη), λογική υιοθετεί και η ΑΠ 101/1957, Ποινικά Χρονικά Ζ (1957), σελ. 249, στην οποία σημειώνεται ότι η αθώωση για τον φόνο ενός "επί θανατώσεως πλειόνων προσώπων τελεσθείσης δια μιας και της αυτής ανθρωποκτόνου φυσικής ενεργείας του δράστου" δεν συνιστά δεδικασμένο. Αν, όμως, η προηγηθείσα αθώωση στηρίχθηκε στο ότι ο υπό κατηγορίαν φερόμενος δεν ετέλεσε καν το έγκλημα δεν συντρέχει περίπτωση δεδικασμένου; Η κοινή λογική οφείλει να αποτελεί την λυδία λίθο κάθε νομικής κατασκευής. Και φυσικά, (στη βάση αυτής της λογικής), υπόκειται σε κριτικό έλεγχο και η άποψη ότι αν η πράξη κρίθηκε ότι δεν έγινε καθόλου, δεν εμποδίζεται η μεταγενέστερη παραπομπή άλλου προσώπου για να δικαστεί ως αυτουργός ή συμμετοχος στην ίδια πράξη, (βλ. έτσι σύμπασα η θεωρία αλλά και η νομολογία, βλ. ενδεικτικά βούλευμα ΑΠ 918/1992, ΝοΒ 1993, σελ. 357). Αλλά αφού κρίθηκε ότι η φερόμενη ως τελεσθείσα πράξη δεν τελέστηκε για ποια πράξη θα δικαστεί το άλλο πρόσωπο; Μήπως, τελικά, η ίδια η λογική υποβάλλεται σε δοκιμασία; Αυτή η παράμετρος, όμως, δεν ανήκει στα πλαίσια αυτού του σημειώματος. Βλ. και παρακάτω υποσημ. υπ' αριθμ. 23.

Ουσιαστικά στην προκειμένη περίπτωση υφίσταται παραβίαση της αρχής *ne bis in idem* (ή *bis de eadem re ne sit actio*). Στη λογική της προηγούμενης απόφασης κινείται και η Εφετειακή 63/1971¹⁵, στην οποία σημειώνεται ότι παρά την συνδρομή όλων των άλλων στοιχείων του δεδικασμένου απαιτείται ταυτότης και των παθόντων. Βέβαια η ως άνω απόφαση σπεύδει να συμπληρώσει ότι δεν υφίσταται δεδικασμένο αν τα παθόντα πρόσωπα είναι διάφορα αλλά και το αξιόποινο αποτέλεσμα διάφορο "εκ της κατ' ιδέαν συρρεούσης και μη κριθείσης πράξεως", (στην υπό έρευνα περίπτωση δεν υφίσταται ανάλογο θέμα).

Η αθώωση, λοιπόν, για την ψευδορκία έχει ισχύ έναντι όλων των πιθανών παθόντων. Συνεπώς η άποψη¹⁶ ότι οπωσδήποτε δεν υπάρχει ταυτότης πράξεως "διότι διαφέρουσι τα πρόσωπα των παθόντων" ελέγχεται διότι "η μεταβολή του προσώπου του παθόντος ΔΥΝΑΤΑΙ να έχη επιρροήν επί του θέματος του δεδικασμένου εφόσον συνεπάγεται και μεταβολήν της πράξεως"¹⁷.

---

¹⁵ βλ. *Ποινικά Χρονικά ΚΑ (1971)*, σελ. 389.

¹⁶ βλ. *σχετικά απόφαση Πλημ/Αθηνών 1805/1970, Ποινικά Χρονικά ΚΑ (1971)*, σελ. 393. Σωστά σημειώνει ο Α. Μεταξάς "Η αντιμετώπισης...", σελ. 181, ότι "περί της εννοίας του όρου της ταυτότητος της πράξεως υφίσταται η σφοδρότερα επιστημονική έρις". Βλ. *σχετικά με τις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την ταυτότητα της πράξεως Π. Καίσαρη "Κώδιξ Ποινική Δικονομίας"*, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1981, σελ. 615.

¹⁷ βλ. *Ι.Β. Ζησιάδη "Ποινική Δικονομία"*, εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα, 1976, έκδοση τρίτη, σελ. 437. Όπως επισημαίνει και ο Μ. Παπαδογιάννης "Ερμηνεία και νομολογία κατ' άρθρον Κώδικος Ποινικής Δικονομίας", εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1981, σελ. 131 επόμε., η μη ταύτιση του προσώπου του παθόντος δεν πρέπει να λαμβάνεται κατά τρόπο απόλυτο και να αποκλείουμε την ύπαρξη δεδικασμένου. Προς επίρρωση των όσων αναφέρει παραθέτει το εξής παράδειγμα: "ο Α αθωώθηκε της κατηγορίας κλοπής του αυτοκινήτου ΧΨ, φερομένου ως

Και στο σημείο αυτό ανακύπτουν πολλά δογματικά προβλήματα με πρώτο του εάν η αυτή πράξη (eadem res) έχει την έννοια του αυτού εγκλήματος (idem crimen) ή την έννοια του αυτού ιστορικού γεγονότος (idem factum)¹⁸.

Η μια άποψη (κρατούσα στη Γερμανία) θεωρεί ότι επί της κατ' ιδέαν συρροής έχουμε μια πράξη, τόσο για το ουσιαστικό όσο και για το δικονομικό δίκαιο και συνεπώς το δεδικασμένο καλύπτει κάθε κατ' ιδέαν συρρέον "εκ της πράξεως", ως ιστορικού γεγονότος, έγκλημα. Με τη θέση αυτή συντάσσονται οι Χωραφάς και Σπινέλλης¹⁹. Η αντίθετη άποψη βρήκε πρόσφορο έδαφος στην Ιταλία, όπου λαμβάνεται υπόψιν και το αποτέλεσμα. Συνεπώς όταν έχουμε περισσότερα

παθόντος του Δ. Ο αθωωθείς καλύπτεται του απορρέοντος δεδικασμένου και εάν μηνυτής-παθών εμφανίζεται (του ιδίου αυτοκινήτου) έτερον του Δ πρόσωπον". Την αυτή άποψη υιοθετεί και ο Α. Καράμπελας "Η μεταβολή και η αναθεώρηση της ποινικής κατηγορίας", εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα, 1995, σελ. 146.

¹⁸ βλ. *Ποινικά Χρονικά ΑΓ (1983), σελ. 844, τις σχετικές απόψεις του εισαγγελέως Κ. Φαφούτη. Βλ. ακόμη την ανάλυση του Χ. Δέδε "Το αντικείμενο της ποινικής δίκης", 1961, σελ. 137-138, όπου αναφέρεται στις απόψεις Kadetska, ο οποίος σημειώνει ότι "αποκλείεται η επανεκδίκασις και εις περίπτωσιν της κατ'ιδέαν συρροής..." διότι "βεβαιουμένης της ταυτότητος του προσβληθέντος εννόμου αγαθού, της ταυτότητος του περιεχομένου του αδίκου, έχομεν ταυτότητα πράξεως και αποκλείεται η επανεκδίκασις του αυτού αποτελέσματος". Τέλος βλ. Π. Καίσαρη ό.π., σελ. 627, αναλυτική παρουσίαση των σχετικών, με την παραπάνω διάκριση, θεωριών.*

¹⁹ *στην 9η έκδοση του έργου του "Ποινικόν Δίκαιον", σελ. 327-328 και στα Ποινικά Χρονικά ΚΓ (1973), σελ. 152 επόμεν., αντίστοιχα. Βλ. έτσι και Χ. Μπάκας ό.π. σελ. 52. Βλ. και τη σύμφωνη γνώμη των Α. Μπουρόπουλου, ό.π., σελ. 274 και Φ. Παπαδόπουλου ό.π., σελ. 65. Βλ. και σχετικά ΑΠ 302/1968 Ποινικά Χρονικά ΙΗ (1968), σελ. 489 και απόφαση Πλημ/Καλαμάτας 1575/1972, Ποινικά Χρονικά ΚΒ (1972) σελ. 643.*

αποτελέσματα δεν αποκλείεται η δίωξη για κάθε ένα ξεχωριστά. Η δεύτερη άποψη υιοθετείται από την Ελληνική νομολογία²⁰.

Στην περίπτωση της ψευδούς καταμηνύσεως τίθεται το ζήτημα τι θα ισχύσει στην περίπτωση κατά την οποία με την ίδια μήνυση αποδίδονται στο αυτό πρόσωπο πολλές αξιόποινες πράξεις ή η αυτή πράξη σε περισσότερα πρόσωπα. Ο Λ. Μαργαρίτης²¹ φαίνεται να δέχεται ότι και στις δυο περιπτώσεις υφίσταται αληθής συρροή, γιατί οι μονάδες του εννόμου αγαθού, οι οποίες προσβάλλονται είναι περισσότερες από μια. Ο Α. Μπουρόπουλος²² διαφωνεί, με το επιχείρημα ότι η λέξη "άλλον" στο άρθρο 229 ΠΚ χρησιμοποιείται προς δήλωση και των πολλών. Συνεπώς όταν με την ίδια μήνυση καταγγέλλονται περισσότερα πρόσωπα, (ως ένοχα ενός και του αυτού εγκλήματος), δεν υπάρχει θέμα συρροής. Αυτή η γραμματική ερμηνεία, όμως, ως εντελώς διασταλτική δεν πείθει απόλυτα.

Συμπερασματικά επειδή στην υπό κρίση περίπτωση ένα έγκλημα ψευδορκίας υφίσταται και ένα έγκλημα ψευδούς καταμηνύσεως, η απαλλαγή του

---

²⁰ βλ. σχετικά και Ν. Παρασκευόπουλου "Δεδικασμένο σε περίπτωση κατ'ιδέαν συρροής", *Ποινικά Χρονικά ΑΓ* (1983) σελ. 652, ο οποίος συμφωνεί με σχετική απόφαση της *Ολομελείας του ΑΠ* (1110/1982) και επισημαίνει τη διάκριση του σκοπούμενου από τον δράστη φυσικού αποτελέσματος. Βλ. και *ΑΠ* 287/1986, *Ποινικά Χρονικά ΑΣΤ* (1986), σελ. 581. Βλ. ακόμη Χ. Δέδε ό.π. σελ. 269-270 και Α. Καρρά "Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου", εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1983, σελ. 175. Βλ. όμως και *ΑΠ* 229/1953 (σε συμβούλιο), *Ποινικά Χρονικά Γ* (1953), σελ. 400, όπου σημειώνεται ότι η ταυτότητα της πράξεως ερείδεται επί του αυτού ιστορικού γεγονότος "ήτοι ωρισμένου, εν ωρισμένω τόπω και χρόνω επελθόντος (αποτελέσματος) εξ'ανθρωπίνης ενεργείας".

²¹ ό.π. σελ. 186.

²² "Ερμηνεία του Ποινικού Κώδικος", εκδόσεις Αφοι Σάκκουλα, 1960, τόμος Β, σελ. 298, υποσημ. 24.

κατηγορουμένου με βούλευμα αποτελεί δεδικασμένο για τις υπόλοιπες δύο μηνύσεις²³. Αφού δεν στοιχειοθετείται καν, (σύμφωνα με το βούλευμα), εγκληματική πράξη (με βάση τα προηγούμενα) είναι αδιάφορος ο αριθμός των παθόντων. Η ταυτότητα της πράξης μπορεί (και πρέπει) να οριστεί πριν από την προσφυγή στον αριθμό των παθόντων. Ο Χ. Δέδες επισημαίνει²⁴ ότι "ίνα έχωμεν διάφορον πράξιν δέον όπως έχωμεν τόσον διάφορον ενέργειαν όσον και διάφορον αποτέλεσμα. Όταν έχωμεν διάφορον το έν μόνον στοιχείον αυτών δεν είμεθα απολύτως συνεπείς ότι έχωμεν άλλην πράξιν". Η μη (ουσιαστική) θεμελίωση των δύο προηγούμενων εγκλημάτων επιλύει και το θέμα της δυσφήμισης, (δεν υπάρχει το αναγκαίο πραγματικό υλικό για την ενεργοποίηση της σχετικής διάταξης).

Ουσιαστικά στην προκειμένη περίπτωση, (των δύο συρροών, μιας "εσωτερικής" ομοειδούς κατ' ιδέαν για κάθε έγκλημα ξεχωριστά και μιας ετεροειδούς κατ' ιδέαν για τα τρία εγκλήματα), το ζητούμενο είναι ο αριθμός των εγκληματικών μονάδων. Ο Γ. Καλφάλης²⁵ καταλήγει σε συμπέρασμα ανάλογο με

---

²³ βλ. σχετικά και ΑΠ 949/1923 (Βούλευμα), Θέμις ΑΔ, σελ. 534, όπου αναφέρεται ότι "δέον να γίνη κατ' αρχήν δεκτόν, ότι ο νύν κατηγορούμενος δικαιούται να επικαλεσθή δεδικασμένον υφιστάμενον εξ απαλλαγής ετέρων συγκατηγορουμένων, υπο την προϋπόθεσιν ότι .... η απόφασις η εξετάζουσα κατ' ουσίαν το αδίκημα αποφαινομένη ότι τούτο ΔΕΝ ΕΤΕΛΕΣΘΗ ΠΑΝΑΤΑΠΑΣΙΝ...". Και αυτό είναι λογικό. Αν τα καταγγελλόμενα πραγματικά περιστατικά βρέθηκαν μετά από ενδελεγή έλεγχο του δικαστηρίου ότι δεν υπήρξαν ως γεγονότα, δεν συνέβησαν δηλ. ποτέ, τότε δεν υπάρχουν καν παθόντες.

²⁴ ό.π. σελ. 200.

²⁵ "Το έννομο αγαθό ως βάση για τη λύση του προβλήματος της μεταβολής της κατηγορίας στην ποινική θεωρία", 1985, σελ. 240.

τον τίτλο της εργασίας του επισημαίνοντας παράλληλα ότι η ταυτότητα ενέργειας είναι (πρέπει να είναι) η ταυτότητα στην εμπειρική μορφή, που έχει η ενέργεια. Η άποψη αυτή ενισχύει τη θέση μας για την ψευδορκία αλλά την αποδυναμώνει σχετικά με τη ψευδή καταμήνυση.

Συμπερασματικά η αθώωση για τον λόγο ότι δεν τελέστηκε καν το έγκλημα, από τον φερόμενο ως δράστη, παράγει πάντοτε δεδικασμένο ανεξάρτητα του αριθμού των φερομένων ως παθόντων. Σε περίπτωση δε καταδικαστικής απόφασης πρέπει να ελέγχεται ο αριθμός των εγκληματικών μονάδων. Αν η εγκληματική μονάδα είναι μόνον μία τότε ο αριθμός των παθόντων πάλι δεν διαδραματίζει ρόλο και συνεπώς συντρέχει δεδικασμένο.

Τέλος για να επανέλθουμε στο παράδειγμα της εργασίας, η προηγούμενη αθώωση δρα καταλυτικά και εμποδίζει πρόοδο άλλης δίκης για τα αυτά περιστατικά.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ Θ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ